HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ליעבד לי מר לחידך דשמואל. כיון דכשמואל סבירא לך ולא ליקני אלא ההוא פורתא דרפק. והא לא מצי למימר ליעבד לי מר כחידך דשמואל דלמר דינא דמלכותא דינא ולא ליקני אלא בשטר דכיון דמודי רב הונא דשמואל אמרה להיות דנכסי הגר הרי הן כמדבר על כרחך זקוק

אם כן בטלת ירושת בנו. דכשלמת מכל מקום אינם עליו כתובת אשתו ובעל חוב קודם לו על פי שנכסים משועבדין להן מ״מ אין ירושת בנו הכבור בטילה משום דמלוה ואשה מחסרי גוביינא ומריבי מלרכתא ומכרתא ומומא אבל לגבי מי שהמלך קרקע שוה אלף זוז משועבדת לבר מועטו והקרקעות עיקר הן של המלך וכבר הוא מוחזק ולא מחסרי[א] גוביינא. ר״י ור״ת: **אנדיסקין.** פי׳ כותבי שטרות המלך דליקקא הוא

שטר כדאמר בהגוזל בתרא (ג״ק דף קיב:) מאי מעם דנקיט דיסקא מג״ד הגדול ובפרק השולח (גיטין דף לו.) מעיקרא בשמי אפקינהו בדיסקי: דרך

ליעבד לי מר כאידך דשמואל דאמר שמואל לא קנה אלא מקום מכושו בלבד א״ל בהאי אנא [ב]בשמעתין סבירא לי דאמר רב הונא אמר רב כיון שניכש בה מכוש אחד קנה כולה שלח רב הונא בר אבין לישראל שלקח שדה מעובד כוכבים ובא לישראל אחר והחזיק בה אין מוציאים אותה מידו וכן היה ר׳ אבין ור׳ אילעא וכל רבותינו שוין בדבר אמר [ג]רבה הני תלת מילי אישתעי לי עוקבן בר נחמיה ריש גלותא משמיה דשמואל [ד]דינא דמלכותא דינא [ה]ואריסותא דפרסאי עד מ׳ שנין [ו]והני זהרורי דזבין ארעא לטסקא זבינהו זביני וה״מ לטסקא [ז]אבל לכרגא לא מ״ט כרגא אקרקף דגברי מנח רב הונא בריה דרב יהושע אמר אפילו שערי דכדא משתעבדי לכרגא אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן קשי בה אמימר [ח]א״כ בטלת ירושת בנו הכבור דהוה ליה ראוי [ט]ואין הכבור נוטל בראוי כבמוחזק א״ל אי הכי אפילו טסקא נמי אלא מה אית לך למימר דיהיב טסקא ומית הכא נמי דיהיב כרגא ומית אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן שאילתינהו לספרי דרבא ואמרו לי הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע ולא היא התם לאוקומי מילתיה הוא דאמר ואמר רב אשי [י]פרדכת מסייע מתא וה״מ דאצילתיה מתא [כ]אבל אנדיסקי סיעתא דשמיא היא אמר רב אסי א״ר יוחנן [ל]המצר והחצב מפסיקין בנכסי הגר [מ]אבל לענין פאה וטומאה לא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אפילו לפאה וטומאה פאה מאי היא דתנן [נ]ואלו מפסיקין לפאה הנחל והשלולית ודרך

המס אכן דינא דמלכותא דמלך דיהיב טסקא ליכול מרעא כדאמר לעיל [נד:]: **וזיניייהו וזיני.** מה שקונין הקרקע מעבדי המלך בשביל המס שנותנים מכרן קיים דדינא דמלכותא דינא ואם יחזרו בעלים למשונים או יתעשרו ויאמרו להחזיר המס להני זהרורי לא יוכלו לערער על הני זהרורי כלל דזבייניהו זבני: **וזהרורי.** על מה נחלה שקרוי זהרורי לקמן בפרק המוכר את הבית (דף סט:) ומי מ״ל זיהרא לפילו נוסחתי ופרלמי. והילך תלת מילי קמייתא דינא דמלכותא דינא ובתריסא דפרסאי והני זהרורי דזבין ארעא לטסקא נמי אלא מה אית לך למימר דיהיב טסקא ומית הכא נמי דיהיב כרגא ומית אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן שאילתינהו לספרי דרבא ואמרו לי הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע ולא היא התם לאוקומי מילתיה הוא דאמר ואמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן שאילתינהו לספרי דאוקומי מתא. בני העיר בדבריהם מיד השר שאמרו לשר אין לזה כלום ליתן לך ושמע להן והניחו על פיהן וניצל על פיהן. חייב לסייעם: אבל אנדיסקי. היינו שר העיר מעצמו נותן לו לאותו פרדכת שאמר איני חושש ליקח מזה כלום סייעתא דשמיא הוא דרחמי עליה ואינו צריך ליתן עמהם לסייעם: המצר. זהו חריץ או גדר העשוי סביב השדה להיכרא בין שדות אחרות: והחצב. שם אילן ואין נוטעין שרשיו לכאן ולכאן אלא במקום שנוטעין אותו יורדין עד התהום ומש״ה נוטעין אותן על הגבולין בין שדה לחבירתה לפסוק. ומש״ה אמר מפסיקין בנכסי הגר [שאם הי׳] באחת משדות הגר מופסקת בין כל אחת במצר או בחצב לא קנה אלא עד מקום המצר או עד מקום החצב: אבל לפאה ולטומאה לא. אין מפסיקין. כיצד לפאה שאם היה מצר או חצב בשדה אינו מפסיק שיהא צריך להניח שתי פאות משום אותו הפסק אלא יקצור כל השדה ויניח פאה אחת על כולו ולטומאה נמי אינו הפסק. כיצד כדמפרש לקמן הלכתי למקום הלו בשדה זו והטומאה היתה מצער להלן או מחצב להלן ואמר איני יודע אם נכנסתי למקום הטומאה מעבר למצר או לחצב אמרי׳ דספיקו טמא דלא הוי הפסק לטומאה האי מצר וחצב כדתנן אלו מפסיקין לפאה [ע]ולשדו׳ דצריך להניח שתי פאות דכשתי שדות דמי: שלולית. כעין אמת המים ומקום שמי גשמים שוללין שם:

מהן הכבור פי שנים משום דאין הכבור נוטל בראוי כבמוחזק: אי הכי אפי׳ טסקא נמי. אם מת ולא יהב טסקא

ג) [ל״ל כשמעתין יעב״ן].
ד) [ב״ב ריט״ב וריט״ב רבא].
ה) [לעיל נד: וש״נ], ו) [ל״ל אריישן פ׳ חזקה דפרסאי נלמ שטר מ׳ שנין. עיין ערך מרים ח׳], ז) [נקמן קיט. קכג: קכה: כתובות נג:].
ח) ב״ק סט. [פאה פ״ב מ״ח].
ט) [ב״ב ריט״ב וריט״ב רבא], ע) [לעיל נג: ע״ש הגר׳ רב אסי ג״ל יוחנן].

הגהות הב״ח

(א) רש״ם ד״ה דינא וכו׳ בהגוזל בתרא אמר רבא מדע: (ב) ד״ה ולא היא לית ליה כל״ל ותיבת התם נמחק: (ג) ד״ה אמאל כגון נחל אימן: (ד) ד״ה והשלולית וכו׳ מקום שמי גשמים שוללין שם וכו׳ שמחלקת עלו לגמפיה:

מוסף רש״י

ואין הכבור נוטל בראוי. נכנסים שלא היה מניחן מוחזק כשעת מיתתו אבל לאחרים היו ליפול לו בימיהם ונפלו להן לאחר זמן, אין הכבור נוטל פי שניס נהן (בבורות נא:). **ואלו מפסיקין לפאה.** להניח פאה מכל אחד ואחד (ב״ק סא.) **לאת שמי פאות** (מנחות נא:). **הנחל.** שדה מכלן ושדה מכלן ומכל עמוק בשמלע חייב להניח פאה מכל אחד ואחד (ב״ק סא.). **והשלולית.** מקום שמי גשמים שוללים שם ואם יש שם זריעה מכלן ומכלן נותן פאה לכל אחד ואחד, דהשלולית שלולית מפסקת לזו (מנחות נא:).

מוסף תוספות

א. ח״ל הרמיגו יוקר: ואינו דומה למי שיש עליו ב״ח וכו׳ לפי שהנכסים של לוה אלא שמשועבדין לבע״ח, אבל מי שנתחייב לשלם טסקא אין לו כלום בקרקע עד שיפרענה, שהרי משפט המלך שהוא רשאי למכור כל הקרקע לכל מי שירצה אע״פ שאין הטסקא אלא דבר מועט, ועוד שבע״ח צריך תביעת בי״ד ושומא והכרזה, והמלך אינו צריך לכל זה.

רבינו גרשום

בארישתא דפרסאי. דחזקה של פרסיים לא הויא חזקה אא״כ החזיק ארבעין שנין: הני זהרורי. בעלי נחלות: דזבין ארעא לטסקא. שקנו שדה של אדם שנטלוה ממנו מחמת שהבריח מס שלה: זביניה זביני. משום דדינא דמלכותא דינא דאמר דמאן דיהיב טסקא ליכול ארעא. אבל שדהו של אדם שנטלוה ממנו בשביל שלא נתן כרגא. מס גולגלתו אינן רשאין לקנות משום דכרגא אקרקף גברי מנח. כלומר ראש האיש עצמו משתעבד לכרגא ולא שדהו דלא היה להם ליטול שדהו בשביל מס הכרגא: אפי׳ שערי דכדא משתעבד לכרגא. וכ״ש שדהו. ואפי׳ מכרו שדהו מפני הברחת כרגא הויא מכורה: א״כ בטלת ירושת בנו הכבור. וא״כ הוא דכל נכסין משתעבדי לכרגא אפי׳ שערי דכדא משתעבד א״כ כל זמן דלא יהב כרגא אינן מוחזקין נכסיו בידו וא״כ לא יירש

רבינו גרשום (המשך)

אינה מוחזקת הקרקע בידו א״כ אין הכבור נוטל פי שנים בה: אלא דיהב טסקא רמית בו ביום. בההוא יומא מצי שקיל פי שנים דמההוא שעתא דיהב טסקא וכרגא הוחזקו בידו: ואמרו לי הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע. דאמר אפי׳ שערי דכדא משתעבד לכרגא: ולא היא. אין הלכה כרב הונא בריה דרב יהושע. והאי דקאמרי ספרי דהלכ׳ כוותיה לאוקמי מלתא הוא דבעי. כלומר להחזיק דבריהן לפי שהן רגילין לכתוב שטרי מכירה לאותן הלוקחין מן המוכסין דגבו ארעא לכרגא דמש״ה אמרו הלכה כוותיה כדי לקיים שטרי כתיבתן להבאות שכרן ולעולם אמרי׳ אין הלכה כרב הונא: פרדכת מסייעא מתא. אדם בטל דלית ליה שדות לעסוק בהן ואין מתעסק בשום דבר אלא בבטלנות היינו פרדכת. מסייעא מתא. שצריך לו לאותו פרדכת ליתן חלקו בעול בני העיר לשעבוד שר העיר: וה״מ. דצריך ליתן חלק: דאצילתיה מתא. שהצילוהו בני העיר בדבריהם מיד השר שאמרו לשר אין לזה כלום ליתן לך ושמע להן והניחו על פיהן וניצל על פיהן. חייב לסייעם: אבל אנדיסקי. היינו שר העיר מעצמו נותן לו לאותו פרדכת שאמר אינו חושש ליקח מזה כלום סייעתא דשמיא הוא דרחמי עליה ואינו צריך ליתן עמהם לסייעם: המצר. זהו חריץ או גדר העשוי סביב השדה להיכרא בין שדות אחרות: והחצב. שם אילן ואין נוטעין שרשיו לכאן ולכאן אלא במקום שנוטעין אותו יורדין עד התהום ומש״ה נוטעין אותן על הגבולין בין שדה לחבירתה לפסוק. ומש״ה אמר מפסיקין בנכסי הגר [שאם הי׳] באחת משדות הגר מופסקת בין כל אחת במצר או בחצב לא קנה אלא עד מקום המצר או עד מקום החצב: אבל לפאה ולטומאה לא. אין מפסיקין. כיצד לפאה שאם היה מצר או חצב בשדה אינו מפסיק שיהא צריך להניח שתי פאות משום אותו הפסק אלא יקצור כל השדה ויניח פאה אחת על כולו ולטומאה נמי אינו הפסק. כיצד כדמפרש לקמן הלכתי למקום הלו בשדה זו והטומאה היתה מצער להלן או מחצב להלן ואמר איני יודע אם נכנסתי למקום הטומאה מעבר למצר או לחצב אמרי׳ דספיקו טמא דלא הוי הפסק לטומאה האי מצר וחצב: אפי׳ לפאה ולטומאה. הוי הפסק האי מצר וחצב כדתנן אלו

עין משפט נר מצוה

רמב״ם הלכות נחלות פרק ב הלכה ב מיי׳ פ״ח מהלכות גזילה הלכה ג׳ יד סמג עשין עג טוש״ע ח״מ סי׳ שפט סעיף ט:

רמב״ם הלכות גזילה ואבידה פרק ג הלכה ג טוש״ע ח״מ סי׳ רעח סעיף י סמג׳ע׳ס:

רמב״ם הלכות גזילה ואבידה פרק ד ה טוש״ע ח״מ סי׳ קמג סעיף ו ועיין כל דיני המפיס:

רמב״ם הלכות גזילה ואבידה פרק ו מיי׳ פ״ח מהל׳ זכיה ומתנה הלכה י סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ ערה סעיף ד:

רמב״ם הלכות זכיה ומתנה לעניים הלכה ג מיי׳ פ״ג מהל׳ מתנות עניים הלכה ג:

ז) נראה ל״ל לנשי שדות.